

Asia: VN/11385/2020

Hiilineutraali Suomi 2035 – kansallisen ilmasto- ja energiastrategian luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan taho

Muu taho

Mikäli vastasit "muu taho", voit tarkentaa vastaustasi tässä

Kuntayhtymä

LAUSUNTO

-

- **Mikäli vastasit yhtyväsi toisen tahon lausuntoon, täsmennä mistä tahosta on kyse**

-

1) Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja nielujen kasvattaminen (strategian luku 2.1)

-

Avoin vastaus kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja nielujen kasvattamista koskien

HSY pitää tärkeänä, että ilmastopolitiikan suunnittelussa on mukana myös kulutusperäinen päästötarkastelu. Suomen ympäristökeskuksen arvioiden mukaan kotitalouksien hiilijalanjälki ei ole pienentynyt, vaikka tuotantoperäiset päästöt ovatkin kääntyneet laskuun. Ilmaston lämpeneminen on globaali ongelma, joten on järkevää pyrkiä vähentämään myös Suomen rajojen ulkopuolella ilmakehään vapautuvia kasvihuonekaasuja, vaikka nämä päästövähennykset eivät näy päästölaskelmissa. Kulutusperäisellä tarkastelulla tehdään myös näkyväksi maan sisäisiä hiilivirtoja – esimerkiksi suurten kaupunkien asukkaiden kuluttaman ruuan tuotannosta aiheutuvia päästöjä. On tärkeää, että jatketaan kulutusperustaisen hiilijalanjäljen arvioinnin tarkentamista ja kehitetään sen tietoperustaa, jotta pystytään paremmin arvioimaan, mitkä sektorit vaikuttavat hiilijalanjälkeen ja miten asukkaat voivat vaikuttaa ja pienentää omaa hiilijalanjälkeään.

2) Uusiutuvan energian edistäminen (strategian luku 2.2)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus uusiutuvan energian edistämistä koskien

-

3) Vety ja sähköpolttoaineet (strategian luku 2.3)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus vetyä ja sähköpolttoaineita koskien

-

4) Energiatehokkuuden edistäminen (strategian luku 2.4)

-

Avoin vastaus energiatehokkuuden edistämistä koskien

Energiatehokkuuden parantamisessa on Suomessa vielä paljon potentiaalia. HSY pitää tärkeänä sitä, että energiatehokkuutta edistetään ja tuetaan aktiivisesti, jotta siitä saatavat hyödyt saadaan realisoitumaan. Energiatehokkuuden parantamisen konkreettiset toimenpiteet olisi hyvä koota kattavaksi toimenpideohjelmaksi. Rakennusten energiakorjausten tuki olisi hyvä suunnata sinne, missä sekä tarve että saatava hyöty on suurin. Erityisesti kaupunkiseutujen vanhassa, 1960-1980 - luvuilla rakennetussa kerrostalokannassa on vielä paljon korjausvelkaa. Tämän rakennuskannan päästövähennysten ajatellaan toteutuvan kaukolämmön hiilineutraaliutta parantavien toimien myötä. Kaukolämpöön liittyvien ratkaisujen mahdollisesti viivästyessä vanhan rakennuskannan korjaaminen energiatehokkaaksi vähentäisi asumisen kasvihuonekaasupäästöjä nopeasti ja merkittävästi, tuoden samalla muita yhteiskuntataloudellisia hyötyjä.

Strategiassa todetaan, että kaupunkiseuduilla ja kaupunkien välisessä liikenteessä yksityisautoilulle on kestävämpiä vaihtoehtoja, kuten joukkoliikenne, jaetut kyydit, kävely ja pyöräily, joihin valtio ja kunnat voivat omilla toimillaan ohjata ihmisiä siirtymään. Strategian tavoitteena onkin, että henkilöautoliikenne ei enää tulevaisuudessa kasvaisi, vaan että ihmisten kasvava liikkumisen tarve ohjattaisiin kestäviin liikennemuotoihin.

HSY toteaa, että kestävien kulkumuotojen edistäminen vähentää liikenteen päästöjä ja terveyshaittoja sekä tuottaa aktiivisen liikkumisen lisääntyessä myös terveyshyötyjä. Muista maista saatujen kokemusten mukaan ajoneuvoliikenteen hinnoittelulla on ollut merkittävä vaikutus autoliikenteen määrään. Pienemmät autoliikenteen määrät tuottavat myös vähemmän katupölypäästöjä, joita ajoneuvoteknologian kehittyminen ja liikenteen sähköistyminen eivät vähennä.

5) Energian toimitus- ja huoltovarmuus (strategian luku 2.5)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus energian toimitus- ja huoltovarmuutta koskien

-

6) Ydinenergian käyttö (strategian luku 2.6)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus ydinenergian käyttöä koskien

-

7) Energiamarkkinoiden kehittäminen (strategian luku 2.7)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus energiamarkkinoiden kehittämistä koskien

-

8) Tutkimus, innovointi ja kilpailukyky (strategian luku 2.8)

-

Avoin vastaus tutkimusta, innovointia ja kilpailukykyä koskien

Strategiaan sisältyy linjauksia uuden teknologian kehittämiseksi esimerkiksi vetytalouden, power-to-x-ratkaisujen, sähköistymisen ja kiertotalouden aloilla. HSY kiinnittää huomiota siihen, että vesi- ja jätehuollon toiminnan kehittämistä ei ole yhdistetty näihin teemoihin. Ylipäätään vesi- ja jätehuollon rooli strategiassa jää hyvin vähäiseksi.

Strategiassa korostetaan aiempaa enemmän hiilikädenjälkeä, eli toimintaan liittyviä ilmastohyötyjä. Näissä esimerkiksi HSY:n vesihuollon ja biokierrätyksen kierrätysravinteet ja lietteen jalostusvaihtoehdot ovat nähdäksemme myös sekä hiilikädenjäljen että kiertotalouden edistämistä koskevien linjausten mukaisia avauksia. Strategiassa kierrätysravinteet mainitaan kuitenkin lähinnä kiertotalouden yksittäisinä esimerkkeinä, eikä esimerkiksi oteta kantaa kierrätysravinteiden ja -maanparannusaineiden käytön edistämiseen. HSY toteaa, että tällä toiminnalla on mahdollista saavuttaa myös ilmastohyötyjä. Niiden suuruus määrittyy saatavilla olevan kapasiteetin mukaan.

Energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamisen osalta on tärkeää, että linjaus Suomen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan menojen nostamisesta neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä toteutuu. Kansainvälisten osaajien työllistymistä Suomeen on myös tärkeä helpottaa.

9) Verotus (strategian luku 2.9)

-

Avoin vastaus verotusta koskien

Strategiassa mainittu jo aiemmin tehty päätös kierrätysteollisuuden siirtämisestä alemmaan veroluokkaan on HSY:n energiakustannusten kannalta myönteinen asia. Strategia ei kuitenkaan ota

kantaa päätöksen soveltamiseen, kuten esimerkiksi siihen, minkä tyyppinen toiminta katsotaan kierrätysteollisuudeksi. Tämä HSY:n ja muiden jätealan toimijoiden näkökulmasta keskeinen kysymys jätetään siten linjattavaksi toisaalla. Vaikka strategiassa ei määriteltäisikään soveltamiseen liittyviä yksityiskohtia, jäte- ja vesihuollon kiertotalouden kehittämisen ja kustannustehokkuuden näkökulmasta on tärkeää tunnistaa teemaa koskeva nopea toimintaympäristön ja toiminnan kehitys. Koska toimintaympäristö tällä alalla muuttuu nopeasti, myös verotusmuutoksen soveltamisen linjauksia tulisi arvioida ja tarkistaa riittävän usein.

10) Ilmastonmuutokseen sopeutumisen vahvistaminen (strategian luku 2.10)

-

Avoin vastaus ilmastonmuutokseen sopeutumista koskien

Ilmastonmuutokseen sopeutumiseen esitetään strategiassa kaksi uutta linjausta, joilla pyritään energia- ja teollisuussektorin sekä infrastruktuurin vahvistamiseen muuttuvassa ilmastossa. Kummankin linjauksen toteutuminen edellyttää vahvaa vuorovaikutusta tutkimuslaitosten kanssa nykyisten ja tulevien sopeutumistarpeiden ja -mahdollisuuksien tunnistamiseksi. Edellisen energia- ja ilmastostrategian linjaukset sopeutumista koskien ovat luonteeltaan jatkuvia, eikä tarve niiden aktiiviselle toteuttamiselle ole poistunut.

Ilmastonmuutoksen hillinnällä ja siihen sopeutumisella voi olla yhteisiä, ilmastokestävyyttä lisääviä toimenpiteitä. Kansallisen energia- ja ilmastostrategian osalta olisi tarkistettava, etteivät ilmastonmuutoksen hillinnän linjaukset ole ristiriidassa sopeutumisen vahvistamisen kanssa. Vuoteen 2030 ulottuvan kansallisen sopeutumis suunnitelman valmistelussa on vastaavasti tarkasteltava mahdollisia haittasopeutumiseen, eli kasvihuonekaasupäästöjen lisäämiseen johtavia kehityskulkuja.

Kansallisen energia- ja ilmastostrategian luonnoksessa ei esitetä sopeutumisen vahvistamiselle tavoitetta. EU:n uuden sopeutumisstrategian visiona on, että Euroopan unioni on ”täysin sopeutunut ilmastonmuutoksen väistämättömiin vaikutuksiin”. Vaikka EU:n sopeutumisstrategiaa toteutetaan kansallisen sopeutumis suunnitelman kautta, voisi vision ottaa lähtökohdaksi myös kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa.

11) EU-vaikuttaminen (strategian luku 2.11)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus EU-vaikuttamista koskien

-

1) Ilmastotavoitteiden saavuttaminen (strategian luku 3.1)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus ilmastotavoitteiden saavuttamista koskien

-

2) Valtiontalousvaikutukset (strategian luku 3.2)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus valtiontalousvaikutuksia koskien

-

3) Kansantalousvaikutukset (strategian luku 3.3)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus kansantalousvaikutuksia koskien

-

4) Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset (strategian luku 3.4) sekä sukupuolivaikutukset (strategian luku 3.5)

En ota kantaa näihin osa-alueisiin

Avoin vastaus perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia sekä sukupuolivaikutuksia koskien

-

5) Vaikutus energiajärjestelmään (strategian luku 4)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus energiajärjestelmävaikutuksia koskien

-

Suomen vetyst strategia

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus Suomen vetyst strategiaa koskien

-

Avoin vastaus muita Ilmasto- ja energiastrategian osia koskien

-

Ryöti Miliza
Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY